

SINOPHONE LITERATURE OF TAIWAN: GENESIS AND FORMATION

M. Shamro

Master's degree student at the Department of the Far East and Southeast Asia Languages and Literatures

Educational and Scientific Institute of Philology
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
14, Taras Shevchenko blvd., Kyiv, Ukraine, 01601
mshamro1@gmail.com

T. Vechorynska

Ph.D in Comparative Literature

Associate Professor at the Department of the Far East and Southeast Asia Languages and Literatures

Educational and Scientific Institute of Philology
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
14, Taras Shevchenko blvd., Kyiv, Ukraine, 01601
t.vechorynska@knu.ua

Taiwanese literature was defined by centuries of history and a unique cultural heritage. In the context of globalization and cultural diversity, Taiwanese literature is an important phenomenon that not only reflects aspects of Taiwanese society and identity, but also interacts with other literary traditions of the world. For a long time, Taiwan, its history, culture and, in particular, literature remained unknown and under-researched. Literature, which has gone a difficult path from ancient times to modern times, is an important part of Taiwan's cultural heritage.

The focus of this article is the systematic analysis and characterization of Taiwanese literature, its development stages, and the study of connections with Chinese and world literature. The research aims to identify key approaches that form Taiwanese literature discourse, determine its peculiarities, and also provide with a deeper insight into the role of Taiwanese literature as a cultural phenomenon in the context of world literature and global Chinese literature in particular. An important aspect of the article is the study of historical and cultural backgrounds of Taiwanese and Chinese literatures, which reveals the depth and complexity of the literary exchanges between these two vast cultural heritages.

Taking into account the fact that Taiwan plays an important role in the regional and world context, the article outlines the place of Taiwanese literature in the world literary discourse, defines the key periods of its development. Special attention is paid to the emergence and evolution of new Taiwanese literature, and its significance in the context of global literary discourse. The article examines socio-political factors and cultural shifts that contributed to the development of this literary movement, and also clarifies its main genre, thematic, and stylistic features.

Key words: Chinese literature, sinophone literature, Taiwanese literature, authentic literature, nativization, new Taiwanese literature.

КИТАЙСЬКОМОВНА ЛІТЕРАТУРА ТАЙВАНЮ: ГЕНЕЗА ТА СТАНОВЛЕННЯ

М. Р. Шамро, Т. В. Вечоринська

Література Тайваню відзначається багатоміжовою історією та унікальною культурною спадщиною. У контексті глобалізації та розмаїття культур тайванська література є важливим явищем, що не лише віддзеркалює аспекти тайванського суспільства та ідентичності, а й взаємодіє з іншими літературними традиціями світу. Протягом тривалого часу Тайвань, його історія, культура і зокрема література залишалися невідомими і недостатньо дослідженими питаннями. Література, яка пройшла складний шлях від давніх часів до сучасності, є важливим складником культурної спадщини країни.

У центрі цієї статті – системний аналіз та характеристика тайванської літератури, визначення основних періодів її розвитку та вивчення зв'язків із китайською та світовою літературою. Розглянуто ключові аспекти, що вплинули на еволюцію тайванської літератури та проаналізовано різні підходи до визначення тайванської літературної традиції, урахувуючи як історичні, так і сучасні контексти, що визначають її розвиток. Дослідження спрямоване на визначення ключових підходів до окреслення тайванської літератури та їхніх характеристик, які допомагають урізноманітнити наше розуміння особливостей тайванської літератури, а також надають глибше уявлення про роль тайванської літератури як культурного явища в контексті світової та китайської літератури. Важливим аспектом статті є вивчення зв'язків та історії взаємодії тайванської літератури з китайською літературною традицією. Китайський культурний контекст, із яким тайванська література нерозривно пов'язана, розкриває глибину та складність літературних обмінів між цими двома вагомими культурними спадщинами.

Зважаючи на те, що Тайвань відіграє важливу роль у регіональному та світовому контексті, у статті окреслено місце тайванської літератури у світовому літературному дискурсі, визначено ключові періоди її розвитку. Особливу увагу приділено появі та еволюції нової тайванської літератури, проаналізовано її значення в контексті глобального літературного дискурсу. Розглянуто соціально-політичні чинники та культурні зрушення, які сприяли розвитку цього літературного руху, а також з'ясовано його основні жанрові, тематичні та стилістичні особливості.

Ключові слова: китайська література, китайськомовна література, література Тайваню, автентична література, нативізація, нова тайванська література.

Питання визначення автентичної тайванської літератури є дискусійним, адже включає у себе розуміння історичного контексту та суспільно-політичних передумов. Ураховуючи всі історично-соціальні чинники, тайванську літературу можна визнати унікальною, такою, що поєднує риси декількох культур, але водночас зберігає свою автентичність. У цілому є дві зовсім протилежні думки стосовно визначення автентичної тайванської літератури:

1. На думку літературного критика Цю Гуйфен (邱贵芬), тайванська література є частиною китайської і має розглядатися в контексті китайського літературного дискурсу [Chiu 2022].

2. Дослідник літератури Тайваню Хуан Шихуей (黃石輝) вважає, що тайванська література є самостійною, відображає особливості цього регіону і не походить від китайської [Chang 1993].

Обидва підходи мають свої недоліки. Якщо розглядати тайванську літературу виключно як частину китайської, то всі літературні процеси необхідно трактувати, посилаючись на події на материка, які, ймовірно, не обов'язково

мають вплив на соціальне та культурне життя Тайваню. З іншого боку, порівняльні характеристики літератури Тайваню будуть краще зрозумілі, якщо вивчати її з погляду світових літератур китайською мовою, а не в рамках літератури Китаю.

У період японської окупації Тайваню з'явилася концепція «нативізації» (本土化 *bentu hua*), одна з передумов її виникнення – бажання тайванських авторів створити національну літературу, яка б сприймалася окремо від японської та китайської у світовому літературному дискурсі. Одним з ініціаторів нативістської літературної дискусії є Хуан Шихуей (黃石輝), свої погляди на концепцію «нативізації» він окреслює у публікації «Чому б не виступати за нативістську літературу?»: «Як має бути написана тайванська література? Ми повинні писати тексти тайванською, вірші тайванською, романи тайванською, пісні тайванською, ми повинні описувати речі тайванською» [Chang 1993].

Концепція «нативізації» окреслює тайванську літературу як самодостатню та незалежну і трактує автентичну тайванську літературу як «літературу рідного ґрунту» (乡土文学 *xiangtu wenxue*), у якій відображаються «свідомість Тайваню» (台湾意识 *taiwan yishi*) і тривала антиколоніальна, антифеодальна історія, опір імперіалістичній культурі. Визначення «література рідного ґрунту» зумовлене тим, що нативістські твори часто відображали локальні особливості Тайваню: діалекти, пейзажі, традиції.

Пен Жуйцзін (彭瑞金) формує основу нативістської програми: «Тайванська література – це незалежна, самовизначальна національна література Тайваню, якої бажає тайванська нація. Створити тайванську літературу означає заснувати культуру Тайваню; без підтримки тайванської культури наше уявлення про тайванську націю буде не більше ніж порожніми розмовами» [Peng 1993, 318].

«Нативізація» націлена утвердити колективну ідентичність і втілити автентичну традицію. Широка дискусія про літературу рідного краю мала більше спільного з політичною ідеологією, ніж із регіональною, етнічною чи культурною диференціацією.

Стверджуючи, що «пріоритетом тайванської літератури має бути її нативізація», критик Пен Жуйцзін (彭瑞金) вважає, що тайванська література повинна встановити власні очікування щодо створення літератури з «національною літературною індивідуальністю» [Peng 1992]. Тож він пропонує критерії, за якими варто досліджувати та визначати, що становить власне тайванську літературу. За його словами, це питання є особливо важливим, адже найбільшою загрозою для існування тайванської літератури є її невизначеність. Запропоновані ним критерії встановлюють легітимність тайванської літератури і окреслюють її історичний розвиток. Пен Жуйцзін (彭瑞金) пропонує такі критерії для визначення автентичної тайванської літератури:

- 1) твір правдиво відображає історію Тайваню;
- 2) твір правдиво відображає реальність людей, що живуть на Тайвані;
- 3) автор твору має тайванське коріння. Цей критерій не є основним. Навіть якщо письменник не народився на території Тайваню або змушений був переїхати, його твори все одно можна вважати автентичною тайванською літературою, якщо вони відповідають перерахованим вище критеріям. І навпаки,

автори, які відмовляються ототожнювати себе з Тайванем, не можуть належати до тайванської літератури.

Загалом критерії Пена Жуйцзіня (彭瑞金) націлені на класифікацію та аналіз тайванської літератури останніх трьохсот років з особливим акцентом на твори останніх десятиліть, а також на обумовлення того, якою має бути тайванська література в майбутньому.

Питання визначення автентичної тайванської літератури гостро постало у ранній післявоєнний період, у 1945–1950 рр. Основним завданням на той час було не лише сформувати визначення тайванської літератури та окреслити її рамки, а й оцінити вплив японської спадщини та культури материкового Китаю. Говорячи про визначення автентичної тайванської літератури, можна виокремити три провідні думки, прихильники кожної з яких мали не тільки спільні погляди на культуру та літературу Тайваню, а й спільну регіональну приналежність та політичні вподобання. Можна умовно окреслити три групи: перша – чиновники Гоміньдану; друга – місцеві літературні критики з Тайваню; третя – літератори та критики з материкового Китаю. Погляди на визначення тайванської літератури кожної з цих груп не завжди суперечили один одному.

Перша група визначає автентичну тайванську літературу як літературу, що пройшла процес культурної реконструкції. Мета літератури – підвищити рівень освіченості тайванців. Таким чином, автентичну тайванську літературу варто окреслювати як «нову китайську літературу», що є частиною літературного дискурсу материкового Китаю [Song 2014].

Гоміньдан виступав за право представляти Китай, тому термін «тайванська» на позначення літератури не мав використовуватися. Щоб зміцнити свою позицію як єдиного законного уряду Китаю, Гоміньдан сприяв прийняттю терміну «китайська література» на позначення тайванської.

Тайванські інтелектуали повністю заперечували погляди чиновників Гоміньдану і критикували їх за нехтування тайванською специфікою. На їхню думку, автентична література має подолати дихотомію Китай – Тайвань і сприйматися як самостійна література світової культури.

Літературні критики материкового Китаю на цьому етапі займають проміжну позицію, але не заперечують провідну роль китайської культури в тайванській літературі.

Виходячи з критерію мови, можна умовно провести межу між «літературою Тайваню» та «тайванською літературою». Під терміном «тайванська література» зазвичай мають на увазі твори, написані південномінським діалектом. Південномінський діалект – це діалект династій Цзінь і Тан, принесений мігрантами із Центральних рівнин, які переселилися до півдня Фуцзяня [Wang 2004].

Після 1987 р. зі скасуванням воєнного стану стало особливо актуальним питання визначення автентичної тайванської літератури, адже у цей час почався процес переосмислення тайванської ідентичності, культури і зокрема літератури. Після періоду правління Гоміньдану, коли всі твори, написані на Тайвані, автоматично вважалися частиною «китайської літератури», дискусія про визначення рамок питома тайванської літератури стала новаторською. У своїх дослідженнях тогочасні літературознавці неодноразово акцентували

увагу на відмінностях тайванської та китайської літератури, окреслювали місцеві особливості, характеристики тайванської літератури з погляду історії та культури і водночас не ізолювали її від світового літературного дискурсу.

Нині питання мови написаних творів викликає багато дискусій. З одного боку, як зазначено вище, існує думка, що тайванськими є твори, написані місцевими мовами Тайваню. Окрім цього, також є прихильники позиції, що до тайванської літератури належать усі китайськомовні твори про Тайвань, неважливо, де і ким вони написані.

Другий підхід: орієнтація на ідеологічні критерії. Так, наприклад, автентичними тайванськими творами часів японського правління на острові можна вважати лише ті, які критикують японців, їхню владу.

Питання позиціонування тайванської літератури в китайськомовному дискурсі і загалом у літературі материкового Китаю також постало ще в ранній післявоєнний період. Це питання теж є дискусійним і має декілька протилежних поглядів. Одним із майданчиків для проголошення думок про позиціонування тайванської літератури став журнал «Міст» («桥» *qiao*), що почав видаватися у серпні 1947 р. Основна тема обговорення – тайванська література, її місце та інтеграція у літературний дискурс, взаємодія з китайською літературою. Незважаючи на те що більшість авторів журналу «Міст» («桥» *qiao*) визнавала, що тайванська література є частиною сучасної китайської літератури, сформувалося загалом п'ять підходів до її позиціонування.

Перший – заперечення існування тайванської літератури як такої, відмова від терміна «тайванська література». Ця думка отримала підтримку Гоміндану. Із цього погляду літературу можливо позначати назвою окремого регіону тільки тоді, коли цей регіон пов'язаний із різними націями та різними мовами, тому тайванську та китайську літературу неможливо відмежувати.

Другий погляд на позиціонування тайванської літератури – «література кордонів» (边疆文学 *bianjiang wenxue*), або «місцева література» (地方文学 *difang wenxue*). Такий підхід урахує особливості тайванської культури та її регіональні відмінності, але водночас уважає тайванську літературу частиною китайського дискурсу; таку думку поділяли літературні кола материкового Китаю.

Третій підхід до визначення взаємозв'язків між тайванською та китайською літературою – зближення літературних традицій. За такого підходу тайванська література вважається самостійною, але такою, що виникла завдяки китайському дискурсу, зокрема завдяки руху Четвертого травня.

Четвертий підхід – «література рідного ґрунту» (乡土文学 *xiangtu wenxue*). Назва походить від концепції Scholte (ґрунт) у німецькій літературі. На думку дослідника тайванської літератури Чжу Шуаньї (朱双一), «література рідного ґрунту Тайваню дуже схожа на «місцеву літературу», визначену Лу Сінем» [Zhu 2004, 167].

Останній, п'ятий, підхід, який виокремлюють автори видання «Міст» («桥» *qiao*), – тайванська та китайська література є рівними між собою. Цю думку відстоювали місцеві тайванські літератори, зокрема Ян Куї (杨逵), який зазначав, що тайванська література «посилає національне розуміння та єдність», «кожен, хто хоче працювати над національною єдністю на острові, повинен відкинути свої базові та поверхневі знання про Тайвань і повинен мати глибоке розуміння історії Тайваню, життя, звичок та почуттів людей» [Chen 2004].

Таким чином, обидві літератури є народними, такими, що втілюють особливості й різницю між жителями материка та тайванцями, тож вони обидві належать до світового літературного дискурсу.

Під поняттям «світовий літературний дискурс» зазвичай мають на увазі взаємодію між собою літератур різних країн і регіонів, їхній взаємний вплив та культурні обміни. Зазвичай термін «світова література» застосовується для позначення творів, що мають загальнолюдське значення і отримали визнання поза межами національної літератури.

Особливо це стосується тайванської літератури, для якої важливим було не лише позиціонування себе у світовому літературному дискурсі, а й окреслення власних меж, виокремлення себе з-поміж загальної китайськомовної літератури, у якій переважала література Китаю. Тайвань є одним із китайськомовних регіонів, його літературна традиція розвивалася в контексті унікального історичного, культурного і політичного середовища острова. Тайванські письменники та поети зробили вагомий внесок у світ китайської літератури, а їхні твори можна розглядати як частину всесвітньої китайськомовної літератури (世界华文文学 *shijie huawen wenxue*), тобто твори, які написані китайською мовою в різних частинах світу, поза межами материкового Китаю, у китайськомовних спільнотах інших країн.

У контексті зв'язків між тайванською та світовою літературою застосовують також поняття «синофонна література», тобто така, що написана китайською мовою. Цей термін був уперше застосований Ши Шумей (史书美) в її есе «Глобальна література і технології визнання». Ши Шумей (史书美) стверджує, що концепція «синофонної літератури» вивчає «спільноти та культури, що говорять китайською мовою за межами Китаю, а також спільноти та культуру етнічних меншин у Китаї, де китайська мова була прийнята або нав'язана» [Shih 2004, 20].

Для визначення характеристик автентичної тайванської літератури необхідно зазначити, що вона має складне історичне підґрунтя свого становлення і розвитку. Усна тайванська література має довгу історію у понад тисячу років і традиційно складається з фестивальних міфів, легенд і казок корінних народів Тайваню, а також включає культурну спадщину японців, яка інтегрується у тайванську культуру за часів правління Японії на острові. Як наслідок, окремі японські народні казки вважаються частиною тайванського фольклору. Серед дослідників усної літератури Тайваню – Хуан Шуцзін (黃叔璥), який займався укладанням пісень аборигенних народів Тайваню.

Німецький дослідник Т. Діфенбах у роботі «Основні думки з тайванської літератури» досліджує письмову тайванську літературу і пропонує таку періодизацію: ранній період, період консолідації та період розквіту. Ранній період і загалом уся письмова література Тайваню беруть свій початок від середини XVII ст., її зачинателем вважається Шен Гуанвень (沈光文), який був ученим та поетом із материкового Китаю, але писав твори на Тайвані. Твори Шена Гуанвеня (沈光文), а також твори інших мігрантів із материка, які переселялися на Тайвань від маньчжурської влади на материк, позначають терміном «література в екзилі» (流寓文学 *liu yu wenxue*). Серед визначних творів цього періоду: «Ода Тайваню» («台湾赋» *taiwan fu*), тематика твору – опис Тайваню,

місцевого населення та їх життя; збірка «Вісім поглядів на Тайвань» («台灣八景詩» *taiwan bajing shi*), вірші у цій збірці мають китайську специфіку, у них велика увага приділяється проблемам письменників – мігрантів із материка.

На думку Т. Діфенбаха, період консолідації у тайванській літературі починається в 1705 р. Серед відомих літературних постатей цього етапу: Сунь Юаньхен (孫元衡), Лань Дін'юань (藍鼎元), Хуан Шуцзін (黃叔璥) (займався також збереженням тайванського фольклору, переписом усних творів місцевого корінного населення), Чжан Фу (章甫), Чень Хуей (陳慧), який є письменником – мігрантом із материка, найвідомішим його твором є «Купівля рису» («買米» *mai mi*).

Початком періоду розквіту Т. Діфенбах пропонує вважати 1823 р. Серед відомих тайванських письменників цього етапу: Чжен Юнсі (鄭用錫), Чень Чжаосін (陳肇興), Лін Чжаньмей (林占梅), Ши Шихао (施士浩), Чень Вей'ін (陳維英), Лі Ван'ян 李望洋, Цю Фенцзя (丘逢甲).

Важливою історичною подією на цьому етапі становлення тайванської літератури є початок правління на острові японців у 1895 р. Очевидно, що ця подія мала своє відображення і в літературі. Період із 1895 по 1920-ті роки характеризується поєднанням у літературі китайських та японських традицій, зважаючи на переселення мігрантів із материка та японську окупацію. Тематика антияпонського опору розкривається у творах Ліня Сяньтана (林獻堂), Ліня Ючуня (林幼春), Цая Ціюня (蔡啟運). Відомим поетом того періоду є Цю Фенцзя (丘逢甲), якого називають «поетом-патріотом боротьби проти японських загарбників» [Ye 1979, 220].

На цей етап припадає також і розвиток жіночої літератури на Тайвані, зокрема у 1897 р. було вперше опубліковано вірші Лін Цусян (林次湘), тайванської поетеси.

Початок ХХ ст. можна назвати етапом «нової тайванської літератури», яка має риси модернізму. На цьому етапі розвитку тайванської літератури модернізм стає новою тенденцією та перспективою, спричиненою результатами тривалого колоніального досвіду, коли після п'ятдесяти років колоніального правління на Тайвань були принесені сучасні світові культурні тенденції. На думку дослідника тайванської літератури Юй Юй (余禹), «модернізм – це значною мірою рух аутсайдерів і вигнанців, його поява є не стільки результатом запозичень із Заходу, скільки впливає із власної історичної долі» [Yu 2004].

Є Шитао (叶石涛) виділяє такі чинники, які сприяли розвитку «нової тайванської літератури»:

- 1) розгортання Руху 4 травня на материковому Китаї;
- 2) власна сильна національна ідеологія Тайваню;
- 3) традиційна література, зокрема поезія, які стали «застарілими» для прогресивних авторів;
- 4) нові тенденції у світовій літературі.

«Нова тайванська література» пов'язана з новою літературою 4 травня в материковому Китаї і створювалася під впливом «західної наукової демократичної думки та критичного реалізму на прикладі ресурсів світової літератури» [Lu 2004, 590].

Зважаючи на регіональні особливості, тайванська література розвинула свої локальні характеристики та традиції. Твори «нової літератури» все ще

були досить традиційними. Тематично твори цього етапу все ще наслідували тему стародавнього Китаю; очевидно, що така тематика не відображала життя тогочасного населення Тайваню.

Жанрово у «новій тайванській літературі» переважають прозові замальовки, які можна умовно поділити на дві категорії: культурологічні замальовки та лірична проза. Культурологічні замальовки мають сильний китайський колорит, сповнений сентиментів і раціональності. Більшість із творів були випадковими зауваженнями про життя в чужих країнах і мали більш глобальну перспективу. Прикладами творів цього напрямку є: «Ду Фу і Будда» («杜甫与佛» *dufu yu fu*) Ляна Шицю (梁实秋), «Аромат землі» («泥土的芬芳» *nitu de fenfang*) Ченя Чжифаня (陈之藩). У ліричній прозі добре досліджуються різноманітні метафори, приховані у повсякденному житті. Більшість творів цього жанру використовує справжнє «я» для основної розповіді, яка має на меті показати особистий простір і висловити справжні почуття. Прикладами творів цього напрямку є: «Весільний бенкет» («喜宴» *xiyan*) Ці Цзюнь (琦君), «Гірське житло» («山居» *shanju*) Не Хуалін (聂华苓). Поезія часів «нової тайванської літератури» ще «не має фіксованої форми, якій варто слідувати» [Zhang 2004, 705].

Сьогодні серед основних характеристик тайванської літератури можна виокремити: прагнення виділити себе у свідомості нації, що формується; створити літературний корпус як основу національної культури.

Окрім цього, необхідно звернути увагу на її культурну та етнічну різноманітність, яка пов'язана із соціальною структурою Тайваню (ханьці, західноєвропейці, хакка, японці). Тайванська література є композитною, адже населення Тайваню, утворюючи складну структуру, складається з різних етнічних груп, культура яких теж є різноманітною [Yang 1983, 36].

Серед характеристик тайванської літератури – різноманітна тематична спрямованість. Однією з важливих частин тайванської літератури є «література трудових мігрантів» (移工文学 *yigong wenxue*), тобто вихідців із Південно-Східної Азії, такі твори характеризуються особливими культурними відмінностями; переважно творчість авторів – трудових мігрантів публікується у виданні Taiwan Panorama. Також до складу тайванської літератури належить література мігрантів із материка, які через соціально-політичні причини мусили мігрувати на Тайвань. Твори представників мігрантської літератури мають «особливе естетичне та літературне значення через свою культурну причетність» [Tang 2020].

Література мігрантів активно розвивалася на Тайвані у 1950-х роках. Основним тематичним спрямуванням творів було почуття ностальгії, що відображалася у спогадах і описах рідних міст, тому такі твори також називають «літературою ностальгією», спогади про батьківщину в таких творах є способом знайти взаємозв'язки між минулим та теперішнім життям, переосмислити національну культуру, потенційні історичні чинники, що на неї впливали.

Представником тайванської «літератури ностальгії» є письменник Мей Сюнь (梅逊). Його реалістичні твори відображають побутове життя пересічних людей, спогади про дитинство, рідне місто: «Рідне місто і дитинство» («故乡与童年» *guxiang yu tongnian*), «Дідовий млин» («祖父的槽坊» *zufu de caofang*).

Творчість авторів – мігрантів із материка часто має тематичну спрямованість «втечі», «ескапізму», яка розкривається не тільки в образах мігрантів, а й в образах етнічних меншин, жінок, тобто всіх, хто, на думку авторів, переживає соціальні труднощі.

Прикладами творів письменників – мігрантів із материка є: «Ностальгія» («乡愁» *xiangchou*) Юй Гуанчжун (余光中), «Смерть у Чикаго» («芝加哥之死» *zhijiage zhi si*) Бай Сяньюн (白先勇), «Знову бачу пальми, знову бачу пальми» («又见棕榈, 又见棕榈» *you jian zonglü you jian zonglü*) Юй Ліхуа (于梨華), «Шовковиця та персик» («桑青与桃红» *sangqing yu taohong*), «Історії Тайваню» («台湾轶事» *taiwan yishi*), «Там далеко річка» («千山外, 水长流» *qian shan wai shui chang liu*), «Три життя, три світи» («三生三世» *san sheng san shi*) Не Хуалін (聶華苓).

Важливою рисою нової тайванської літератури є її антиколоніальне спрямування. Антиімперіалізм та антифеодалізм завжди були двома головними завданнями сучасного просвітницького руху Тайваню. Антиколоніалізм у творах тайванської літератури відображається у засудженні всіх аспектів японської державної політики: економіки (колоніальний грабіж і банкрутство тайванських фермерів), культури («японізація» (皇民化运动 *huangmin yundong*)), управління (суворі закони та корумповані чиновники). Прикладами творів, що підкреслюють антиколоніальну сутність тайванської літератури, є, наприклад, романи «Хроніки поцуплених роверів» («单车失窃记» *danche shiqie ji*) У Міньї (吴明益), «Сирота Азії» («亚细亚孤儿» *yaxiya guer*) У Чжоулю (吴浊流), «Охоронці Мацзу» («海神家族» *haishen jiazu*) Ченя Юйхуея (陈玉慧), «Зелений острів» («绿岛» *lü dao*) Яна Сяоно (楊小娜), «Інформатор» («告密者» *gaomizhe*) Лі Цяо (李喬), «Нічний туман» («夜霧» *yewu*) Ченя Інчжєня (陳映真), «Війна в моєму місті» («故乡的战事» *guxiang de zhanshi*) Лу Хежуо (吕赫若).

Однією з особливостей сучасної тайванської літератури кінця 1980-х – початку 1990-х років є її відхід від антропоцентризму і зосередження на навколишньому середовищі, переосмислення ролі людини в ньому. У згаданих вище творах «Хроніки поцуплених роверів» («单车失窃记» *danche shiqie ji*) У Міньї (吴明益) та «Зелений острів» («绿岛» *lü dao*) Яна Сяоно (楊小娜) теж особлива увага приділяється навколишньому середовищу. Окрім цього, у тайванській літературі з'являється новий тематичний напрям – екологічна література, або екокрітика, а також твори про океан, або океанська література. Переосмислення ролі людини у навколишньому середовищі є дуже важливою рисою для сучасної тайванської літератури з позиції збереження творчості корінних народів. Важливість розвитку «океанської літератури» полягає у тому, що такі твори створюють окрему специфіку культури Тайваню, роблять тайванську літературу частиною Тихоокеанського дискурсу у світовій літературі. Таким чином, тайванська література, однією з характеристик якої є фокусування на проблемах навколишнього середовища, висвітлює загальний постколоніальний досвід Тихоокеанського регіону.

Отже, тайванська література є важливим елементом культурної картини світу, а її вивчення розкриває нові перспективи для розуміння різноманітності та взаємодії культур у сучасному глобалізованому світі. Вивчення місця тайванської літератури у китайському літературному дискурсі дає змогу зробити висновок, що історичні, мовні та культурні взаємодії визначають не лише

спільні риси, а й унікальні аспекти тайванської творчості, що формують її особливий характер. Тайванська література характеризується глибокою взаємодією з глобальними тенденціями та міжнародними літературними рухами. Така взаємодія дала змогу тайванській літературі активно включатися в універсальні літературні дискусії та діалоги та активно проявлятися як частина всесвітньої китайськомовної літератури. Її внесок у світову літературу полягає в унікальних темах, стилістичних особливостях та відображенні унікальних історичних і соціальних реалій. Теми та мотиви тайванської літератури не обмежуються лише регіональними проблемами, але набувають універсального значення, стаючи частиною глобального літературного діалогу.

Тайванська література визначається етнічною та культурною різноманітністю, складною структурою, тематичним розмаїттям, а також такими важливими рисами, як постколоніалізм, антиколоніалізм та відхід від антропоцентризму.

У висновку можна визначити, що тайванська література є невід'ємною складовою частиною світової культурної спадщини, її вивчення сприяє збагаченню знань про східну літературу та взаєморозумінню між різними культурами. Дослідження у цьому напрямі має велике значення для глибшого розуміння культурного розмаїття та взаємодії у сучасному світі.

ЛІТЕРАТУРА

Chang S. Modernism and the nativist resistance: contemporary Chinese fiction from Taiwan. *Durham: Duke University Press*. 1993. 240 p.

Chiu K. Taiwanese literature in two transnational contexts: sinophone literature and world literature. *Taiwanese literature as world literature. Bloomsbury Publishing Inc*. 2022. P. 19–34.

Peng R. The redefinition and rearticulation of Taiwan literature. *Literary Taiwan*. 1993. № 8. P. 318–321.

Shih S. Global literature and the technologies of recognition. *Special topic: literatures at large*. 2004. Vol. 119. № 1. P. 16–30.

Song D. The Question of Nativization in Taiwanese Literature at the Present Stage. The Columbia sourcebook of literary Taiwan. *New York: Columbia University Press*. 2014. P. 343–346.

Tang F. Nostalgia and Exile in the Diasporic Literature of Mainland-born Taiwanese. *Taiwan Insight*. URL: <https://taiwaninsight.org/2020/05/22/nostalgia-and-exile-in-the-diasporic-literature-of-mainland-born-taiwanese> (дата звернення: 14.12.2023).

陈映真. 警戒第二轮台湾皇民文学运动的图谋 - 读藤井省三《百年来的台湾文学》: 批评的笔记. 多元文化语境中的华文文学. 山东: 山东文艺出版社. 2004. 第1版. 第565–581页.

陆士清. 去中国化的表演 - 评文化台独对赖和的歪曲. 多元文化语境中的华文文学. 山东: 山东文艺出版社. 2004. 第582–595页.

彭瑞金. 当前台湾文学的本土化与多元化. *文学台湾*. 1992.

汪毅夫. 语言的转换与文学的进程 - 关于台湾文学的一种解说. *中国现代文学研究丛刊*. 2004. 第1期. 第203页.

杨逵. 台湾新文学的精神所在 - 谈我的一些经验和看法. *杨逵全集*. 1983. 第1期. 第36页.

-
- 叶荣钟. 日据下台湾新文学. 明潭出版社. 1979. 第 220 页.
- 余禺. 时空错置下的文化范型—试论世纪末台湾小说的跨地域书. 多元文化语境中的华文文学. 山东 : 山东文艺出版社. 2004. 第 1 版. 第 171-180 页.
- 张羽. 五十年代的台湾文学研究—以台湾杂志. 自由中国. 多元文化语境中的华文文学. 多元文化语境中的华文文学. 山东 : 山东文艺出版社. 2004. 第 1 版. 第 703-712 页.
- 朱双一. 当代台湾乡土文学的四种类型及其渊源—以1950年代为中心. 多元文化语境中的华文文学. 山东 : 山东文艺出版社. 2004. 第 1 版. 第 160 - 169 页.

REFERENCES

- Chang S. (1993) *Modernism and the nativist resistance: contemporary Chinese fiction from Taiwan*, Durham, Duke University Press, 240 p.
- Chiu K. (2022) “Taiwanese literature in two transnational contexts: sinophone literature and world literature”, *Taiwanese literature as world literature*, Bloomsbury Publishing Inc., pp. 19–34.
- Peng R. (1993) “The redefinition and rearticulation of Taiwan literature”, *Literary Taiwan*, Vol. 8, pp. 318–321.
- Shih S. (2004) “Global literature and the technologies of recognition”, *Special topic: literatures at large*, Vol. 119, № 1, pp. 16–30.
- Song D. (2014) “The Question of Nativization in Taiwanese Literature at the Present Stage”, *The Columbia sourcebook of literary Taiwan*, New York, Columbia University Press, pp. 343–346.
- Tang F. (2000) “Nostalgia and Exile in the Diasporic Literature of Mainland-born Taiwanese”, available at: <https://taiwaninsight.org/2020/05/22/nostalgia-and-exile-in-the-diasporic-literature-of-mainland-born-taiwanese> (accessed 14 December 2003).
- Chen Yingzhen (2004), Jingjie di er taiwan huangmin wenxue yundong de tumou – dou tengjing sheng san «Bainian lai de taiwan wenxue»: piping de biji. *Duoyuan wenhua yujing zhong de huawen wenxue. Shandong: Shandong wenyi chubanshe*. Di 1 ban, di 565–581 ye. (in Chinese)
- Liu Shiqing (2004), Qu zhongguohua de biaoyan – ping wenhua taidu dui lai he de waiqu. *Duoyuan wenhua yujing zhong de huawen wenxue. Shandong: Shandong wenyi chubanshe*. Di 582–595 ye. (in Chinese)
- Peng Ruijin (1992), *Dangqian taiwan wenxue de bentuhua yu duoyuanhua*. Wenxue taiwan. (in Chinese)
- Wang Yifu (2004), Yuyan de zhuanhuan yu wenxue de jincheng – guanyu taiwan wenxue de yi zhong jieshuo. *Zhongguo xiandai wenxue yanjiu congkan*. Di 1 qi, di 203 ye. (in Chinese)
- Yang Kui (1983), Taiwan xin wenxue de jingshen suozai – tan wo de yixie jingyan he kanfa. *Yang kui quanji*. Di 1 qi, di 36 ye. (in Chinese)
- Ye Rongzhong (1979), Rijuxia taiwan xin wenxue. *Ming tan chubanshe*. Di 220 ye. (in Chinese)
- Yu Yu (2004), Shikong cuo zhi xia de wenhua fan xing – shi lun shijimo taiwan xiaoshuo de kua diyu shu. *Duoyuan wenhua yujing zhong de huawen wenxue. Shandong: Shandong wenyi chubanshe*. Di 1 ban, di 171–180 ye. (in Chinese)

Zhang Yu (2004), Wushi niandai de taiwan wenxue yanjiu – yi taiwan zazhi. Ziyou zhongguo. *Duoyuan wenhua yujing zhong de huawen wenxue*. Shandong: Shandong wenyi chubanshe. Di 1 ban, di 703–712 ye. (in Chinese)

Zhu Shuangyi (2004), Dangdai taiwan xiangtu wenxue de si zhong leixing ji qi yuanyi 1950 niandai wei zhongxin. *Duoyuan wenhua yujing zhong de huawen wenxue*. Shandong: Shandong wenyi chubanshe. Di 1 ban, di 160–169 ye. (in Chinese)

Стаття надійшла до редакції 12.02.2024